

Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/KL/KBO/2009/255

BETREFT: verplichte aankoop van melk

1 PROCEDURE

1.1 Ontvangst: 16.11.2009

1.2 Verzoeker

Ouder

1.3 Betrokken school

- School
- Schoolbestuur

1.4 CZB

Bij aangetekend schrijven van 29 oktober 2009 (verzonden op 13 november 2009) dient verzoekende partij bij het secretariaat van de Commissie een klacht in.

Bij aangetekend schrijven van 17 november 2009 wordt verwerende partij in kennis gesteld van de klacht en van de mogelijkheid om een verweerschrift in te dienen. Zij wordt tevens uitgenodigd voor de zitting van de Commissie van 7 december 2009.

Op 23 november wordt verzoekende partij uitgenodigd voor de zitting van 7 december 2009. Bij e-mail van 30 november stuurt verwerende partij haar verweerschrift met bijlagen en bevestigt haar aanwezigheid op de zitting.

Bij brief van 2 december 2009 bezorgt het secretariaat het verweerschrift aan verzoekende partij.

2 INHOUD van de KLACHT:

Verzoekster klaagt aan dat de kinderen verplicht worden om melk van de school te drinken en te betalen. Indien niet betaald wordt, krijgen de kinderen geen melk. Voor één beker melk wordt 30 cent aangerekend. Het voorstel van de ouder om melk van thuis mee te geven, werd door de verantwoordelijke geweigerd en het kind zou dan water moeten drinken.

Verzoekster vindt dat de school hierdoor een onderscheid tussen de kinderen maakt: wie rijk is drinkt melk, wie arm is drinkt water.

Verzoekster maakt volgende berekening: 11 melk kost 39 cent; voor dat bedrag kan zij haar 4 kinderen van een beker melk voorzien. Zij vraagt daarom ouders de kans te geven melk van thuis mee te geven aan de kinderen. Je wordt als ouders en als kinderen van ouders die het minder hebben door de school in een hoekje gestopt.

Verzoekster spreekt ook namens andere ouders die dezelfde klacht hebben. Hun namen en handtekening zijn bij de brief gevoegd. Volgens verzoekster zouden er nog ouders zijn.

Verzoekster wil dat de school de keuze aan de ouders laat. Ouders die geen melk willen of niet kunnen betalen moeten de kans krijgen om melk van thuis mee te geven.

De school zegt wel dat de afname van melk verplicht is maar in het schoolreglement staat "kunnen".

Verzoekster vindt de invoering van de maximumfactuur een goede zaak maar de school mag dan geen andere zaken verplicht (bedoeld wordt buiten de maximumfactuur) opleggen.

3 ANTWOORD van de VERWERENDE PARTIJ

Verzoekster is ouder van 6 kinderen, waarvan 2 kleuters en 1 leerling lagere school ingeschreven zijn in de betrokken school.

In tegenstelling tot wat verzoekster beweert, tracht de school wel degelijk met een sociaal doordacht beleid te vermijden dat minder gegoede kinderen hiervan nadeel in de school zouden ondervinden. Er wordt uitstel van betaling verleend, schulden worden kwijtschelden of ouders worden doorverwezen naar het sociaal fonds.

De directie is op de hoogte van de moeilijke financiële situatie van het gezin en houdt er rekening mee. Zo diende het gezin het vorig schooljaar niet te betalen voor de geconsumeerde soep en dit jaar werd op de schoolfactuur de geconsumeerde melk en thee geschrapt.

In het kader van het gezondheidsbeleid werd beslist om ongezonde dranken (frisdranken, fristi e.d.) uit de school te weren. De kinderen kunnen in school wel gezonde dranken drinken. Het schoolreglement schrijft voor dat thee en melk in de school aangekocht kunnen worden tegen een vergoeding van 0,30 euro. Water wordt gratis aangeboden. Het schoolreglement werd voor advies aan de schoolraad voorgelegd dat een positief advies gaf.

Tijdens de speeltijd hebben de kinderen dus de keuze tussen gezonde dranken die van thuis meegebracht worden, de aankoop van melk en thee bij de klasleerkracht of gratis water.

Tijdens de middagpauze is het gebruikelijk dat leerlingen de in de school aangeboden dranken nuttigen: melk en thee. Die dranken worden tijdens de middagpauze verdeeld via karaffen melk en thee en de kinderen kunnen vrij en onbeperkt deze dranken drinken.

De school tracht deze gewoonte in stand te houden om alzo de afvalberg te beperken. De school voert hier rond acties zoals 'Mr. Proper'.

Ongeveer 75% van de leerlingen blijft op school eten, de lagere schoolkinderen doen dat in twee groepen, de kleuters blijven in de klas.

Vanuit organisatorisch standpunt wordt de gewoonte om de in de school aangeboden dranken te nuttigen, verdedigd om volgende redenen:

- vermijden dat het ondoorzichtig wordt wie al dan niet melk of thee drinkt in de school
- de middagpauze beperkt is in tijd
- het verleden heeft uitgewezen dat dit de efficiëntste manier van werken is.

Begin oktober deed de echtgenoot van verzoekster het voorstel om 1 fles melk t.w.v. van 0,39 euro te kopen en te verdelen over hun vier kinderen. Het voorstel werd op onrespectvolle en agressieve manier geformuleerd waardoor een normaal gesprek onmogelijk

was. De directie kon niet op het voorstel ingaan omdat het vanuit organisatorisch standpunt voor de school niet mogelijk is: de vier kinderen gaan naar verschillende vestigingen en de kinderen die in dezelfde vestiging gaan, eten niet gezamenlijk.

Noch de directie noch de voorzitter van het oudercomité werden na dit gesprek nog over de problematiek aangesproken. De verslagen van het oudercomité tonen ook aan dat de afspraken in verband met de dranken nooit ter discussie hebben gestaan. De school is dan ook erg verbaasd dat verschillende ouders het standpunt van verzoekster zouden bijtreden.

Als besluit stelt verwerende partij dat:

- de leerlingen dranken op school *kunnen* aankopen zoals het schoolreglement voorschrijft;
- tijdens de middagpauze het gebruikelijk is dat de kinderen de aangeboden dranken van de school nuttigen;
- deze werkwijze nooit ter discussie heeft gestaan en door de participatieorganen goed werd bevonden;
- om organisatorische redenen op de vraag van verzoekster om haar vier kinderen van een beker melk te voorzien de school onmogelijk kan ingaan.

4 ZITTING COMMISSIE

4.1 Datum en uur: 7 december 2009, 14 uur.

4.2 Kamer

Kamer bevoegd voor het basisonderwijs.

4.3 Commissieleden

De Commissie is in overeenstemming met artikel V. 22 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 28.11.2007 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Raf Verstegen, voorzitter;

Walter Cools, Hilde Timmermans, Etienne Becuwe en Jean Dujardin, leden.

4.4 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

Verzoekende en verwerende partij.

4.5. Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging eenparig de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en advies.

5 ADVIES VAN DE COMMISSIE

5.1 Regelgeving

Decreet van 25 februari 1997 betreffende het basisonderwijs

Artikel 27

In de door de gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde basis-, kleuter- of lagere scholen kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd. Evenmin kunnen er bijdragen

worden gevraagd voor kosten die gemaakt worden om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.

De lijst met materialen die bij gebruik kosteloos ter beschikking dienen gesteld te worden om de eindtermen te realiseren of de ontwikkelingsdoelen na te streven, vormt een bijlage 1 bij dit decreet.

Artikel 27bis

§ 1. Het schoolbestuur kan aan de ouders een bijdrage vragen voor :

- 1° activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor het realiseren van de eindtermen of het nastreven van de ontwikkelingsdoelen;
- 2° verplichte materialen die niet begrepen zitten onder artikel 27 en waarvan de ouders het te besteden bedrag niet zelf kunnen bepalen;
- 3° meerdaagse extra-muros activiteiten.

§2. Het maximumbedrag van de bijdrage in § 1, 1° en 2°, wordt als volgt bepaald:

- voor het kleuteronderwijs : 20 euro;
- voor het lager onderwijs : 60 euro.

Deze bedragen zijn van toepassing vanaf het schooljaar volgend op de goedkeuring van het decreet nieuwe financiering leerplichtonderwijs.

[...]

Art. 27ter.

§ 1. De kosten die niet vervat zitten in artikel 27bis, § 1, zijn niet onderworpen aan de maximumfactuur. Deze kosten worden kenbaar gemaakt in de bijdrageregeling. De gevraagde kostprijs moet steeds in verhouding zijn tot de geleverde prestatie.

§ 2. Na overleg binnen de schoolraad legt het schoolbestuur de lijst vast van bijdragen die aan de ouders kunnen worden gevraagd, zoals bepaald in artikel 27bis en § 1 van dit artikel evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend.

§ 3. Vragen in verband met de toepassing van de beginselen vermeld in de artikelen 27, 27bis en 27ter en klachten in verband met inbreuken op deze beginselen kunnen door iedere belanghebbende ingediend worden bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur, bedoeld in artikel V.21 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek.

Artikel 37

§1. Een schoolbestuur moet, met uitzondering van de ziekenhuisscholen, voor elk van zijn scholen met toepassing van de regelgeving inzake medezeggenschap een schoolreglement opstellen dat de betrekkingen tussen het schoolbestuur en de ouders en leerlingen regelt.

§ 2. Voor het kleuteronderwijs bevat het schoolreglement ten minste de volgende elementen :

- 1° geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse Gemeenschap en de rechtspersonen die daarvan afhangen;
- 2° de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27ter, § 2;

....

§ 3. Voor het lager onderwijs bevat het schoolreglement ten minste de volgende elementen:

- 1° het orde- en tuchtreglement van de leerlingen met inbegrip van de interne beroepsmogelijkheden;
- 2° de procedure volgens dewelke getuigschriften basisonderwijs worden toegekend en de procedure volgens dewelke een beroep kan ingediend worden tegen een beslissing van de klassenraad met betrekking tot het getuigschrift basisonderwijs;
- 3° bepalingen in verband met onderwijs aan huis;
- 4° richtlijnen inzake afwezigheden en te laat komen;
- 5° afspraken in verband met huiswerk, agenda's en rapporten;
- 6° geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse Gemeenschap en de rechtspersonen die daarvan afhangen;

7° de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27ter, § 2;

.....

* Decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad van 2 april 2004.

Artikel 21

De inrichtende macht overlegt met de schoolraad over

1° het opstellen of wijzigen van

a) het schoolreglement;

b) de lijst van bijdragen die aan de ouders kunnen worden gevraagd, evenals de regeling inzake de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend, voor zover deze regelingen niet zijn opgenomen in het schoolreglement;

.....

* Omzendbrief BaO 2002/3 van 21 februari 2002 betreffende zorgvuldig bestuur in het basisonderwijs.

* Omzendbrief BaO 2007/05 van 22 juni 2007 betreffende kostenbeheersing in het basisonderwijs.

5.2 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is, rekening houdende met de aangehaalde feiten en de geldende regelgeving

5.3. Beslissing

5.3.1 Algemeen

Uit internationale verdragen, de grondwet en het decreet basisonderwijs volgt dat er in het door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde lager onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Verder kunnen geen bijdragen gevraagd worden voor onderwijsgebonden kosten die noodzakelijk zijn om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.

Het principe van kosteloos onderwijs betekent niet dat aan de ouders geen geld gevraagd mag worden maar houdt wel in dat er geen inschrijvingsgeld gevraagd mag worden en dat ze niet moeten betalen voor datgene wat noodzakelijk is voor het nastreven van de ontwikkelingsdoelen of het bereiken van de eindtermen.

Aanvullend aan het noodzakelijke onderwijsprogramma kunnen er voor leerlingen onderwijsactiviteiten en een dienstverlening georganiseerd worden die niet noodzakelijk zijn voor de eindtermen, zowel binnen of buiten de lestijden en al of niet binnen de schoolgebouwen; hiervoor geldt het principe van de kosteloosheid niet. Het gaat om een afzonderlijke dienstverlening die niet verplicht gesteld kan worden en waarvoor een bijdrage aan de ouders gevraagd kan worden.

De onderwijsregelgeving bepaalt wel dat de omvang van de bijdrage ter sprake komt via overleg in de participatieorganen (schoolraad, participatieraad) en dat er afwijkingen zijn voor minder goedgeoede ouders. De vergelijking tussen gemaakte kosten en gevraagde bijdrage dient in eerste instantie te gebeuren in de participatieorganen. Het schoolbestuur dient daarna bij de inschrijving alle ouders via het schoolreglement duidelijk en precies op de hoogte te brengen van de verschillende soorten bijdragen.

5.3.2 Verkoop van drank en voedsel op school

De verkoop van voedsel en drank voor onmiddellijk verbruik op school moet worden beschouwd als een handelsactiviteit die in verband staat met het schoolleven. Het is een passende dienstverlening aan de leerlingen en de ouders.

Deze handelsactiviteit moet worden verricht tegen redelijke prijzen en met duidelijke informatie over de voorwaarden van de aankoop. Gezien het om een aanvullende dienstverlening gaat, kan er nooit sprake zijn van een aankoopverplichting.

Het behoort tot de autonomie van elke instelling om te beslissen of en in welke mate zij deze dienstverlening organiseert. De school kan daarbij in het kader van een gezondheidsbeleid afspraken maken betreffende beschikbaarheid van dranken op school. Zo kan het schoolbestuur in samenspraak met de participatieorganen beslissen om frisdranken op school volledig te weren, zowel voor wat betreft de verkoop in de school als voor de drankjes die door de ouders aan de kinderen worden meegegeven. In de context van het milieubeleid kunnen drankjes in wegwerpverpakking verboden worden. Gezien het vrijblijvend karakter van de dienstverlening moet de school wel altijd aanvaarden dat de ouders verkiezen om aan hun kinderen zelf producten mee te geven die ook door de school te koop worden aangeboden.

5.3.3. Toepassing

Het schoolreglement bepaalt dat zowel in de kleuter- als in de lagere school melk of thee aan 0,30 euro kan worden verkregen en dat er op de speelplaatsen ook waterfonteinjes met fris water staan (gratis). Hoewel het schoolreglement geen onderscheid maakt tussen voormiddag-, middag- en namiddagpauze hanteert de school voor de middagpauze om organisatorische redenen en zonder dat dit als dusdanig naar de ouders in het schoolreglement is gecommuniceerd, een andere regeling. Om organisatorische redenen (vrij schenken uit de kan) wordt verwacht dat de leerlingen 's middags geen eigen drank meebrengen, maar die op school aankopen. Volgens het verweer van de school gaat het hier “om een gebruik dat niet ook wordt afgedwongen maar waarvan wel getracht wordt het in stand te houden. Ouders kunnen er in feite niet voor kiezen om aan hun kind voor 's middags zelf één van de op school aangeboden dranken mee te geven. Dit is formeel niet maar in feite wel in strijd met de vooropgestelde regel van de vrijwilligheid.

Ter zitting verklaren de vertegenwoordigers van de school dat er geen onoverkomelijke bezwaren zijn om de regel van de vrijwilligheid ook 's middags toe te passen. De Commissie adviseert de school om dit in het schoolreglement ook duidelijk te vermelden.

5.3.3 De Commissie komt tot volgende beslissing

Het schoolbestuur kan drank en voedsel voor onmiddellijk verbruik op school aanbieden. Het kan beperkingen stellen aan wat de ouders aan drank en voedsel met de kinderen kunnen meegeven (overwegingen van gezondheid en milieubescherming). De ouders moeten wel de vrijheid behouden om alle producten die de school aanbiedt, liever zelf met hun kinderen mee te geven.

5.4 Sanctieregeling

De Commissie gaat ervan uit dat de school bovenstaande principes waarmee ze ter zitting heeft ingestemd, ook zal toepassen. Er is geen aanleiding tot het opleggen van een sanctie.

6 BEROEP

Tegen een beslissing van de Commissie kan binnen een termijn van zestig kalenderdagen die ingaat de tweede dag na de postdatum van de betekening van deze beslissing, bij aangetekend schrijven een beroep bij de Vlaamse regering, in de persoon van de Minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel ingesteld worden (met een afschrift aan het secretariaat van de Commissie).

Brussel, 7 december 2009

Marleen Broucke
Secretaris

Raf Verstegen
Voorzitter